

Oslo, 20.10.2023

Innspill til budsjettforslag for 2024 – Kommunal- og forvaltningskomiteen

Verden står overfor to eksistensielle menneskeskaptede kriser, tap av naturmangfold og klimaendringer. I september i fjor kom det en NINA-rapport som har estimert at det er satt av 1479 km² til tomtereserver for fritidsbebyggelse i norske kommuner og for ganske nøyaktig et år siden fikk vi den alarmerende nyheten om at verdens dyrebestander har gått ned med nærmere 70 % siden 1970. Nå får vi nesten daglig rapporter om arter i tilbakegang.

For snart et år siden fikk vi imidlertid den gledelige nyheten om at verdens land hadde blitt enig om en ambisiøs naturavtale, som Norge skrev under på, en avtale som blant annet forplikter oss til å sørge for et representativt vern av 30 % av arealene og ytterligere restaurerer 30 % av ødelagt natur. Samtidig vet vi at det er stor mangel på fagkompetanse og kapasitet i mange kommuner innenfor arealforvaltning, natur og friluftsliv.

Det er derfor både overraskende og skuffende, men også skremmende, at regjeringen har lagt fram et budsjettforslag der det ikke finner spor av ambisjoner om å følge opp naturavtalen og styrke forvaltningen av norsk natur i tråd med alvoret i naturkrisen og forpliktelsene i naturavtalen. Dessverre er det fortsatt slik at de store pengene går til tiltak som ødelegger eller forringer norsk natur, mens det kun går småpenger til å ivareta norsk natur.

Samtidig, som det påviselig er et akutt behov å styrke kompetansen og kapasiteten i kommunene, er det foreslått et uforståelig kutt i den allerede minimale posten til kompetansetiltak. Det er også sterkt behov for å sette kommunene i stand til å gjennomføre planvask av gamle arealplaner i kommunene og sette større trykk på arbeidet med å utvikle et forvaltningsrelevante arealregnskap/naturregnskap på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. I tillegg bør det settes et nasjonalt mål om arealnøytralitet som må gjelde på alle forvaltningsnivåer.

Norsk Friluftsliv ber Kommunal- forvaltningskomiteen om å sørge for nok midler til følgende tiltak i budsjettet for 2024:

- *Styrke kompetansen og kapasiteten om arealforvaltning, natur og friluftsliv i kommunene i tråd med alvoret i naturkrisen (Kap. 590 Planlegging og byutvikling Post 81 Kompetansetiltak).*
- *Gjennomføre en effektiv planvask i kommunene, for å hindre ytterligere nedbygging av blant annet myr, fjell, skog og strandsone.*
- *Utvikler et forvaltningsrelevant arealregnskap/naturregnskap på nasjonalt, regionalt og lokalt så raskt som mulig.*

Oslofjorden - en fjord i krise

Fiskedød og forråtnelse høres ut som en vond drøm, men er dessverre virkeligheten i Oslofjorden.

Det ser ut til å være stor enighet om de to viktigste tiltakene for å redde fjorden: (1) tilstrekkelig rensing av næringsstoffer (nitrogen og fosfor) fra kommunale avløp, og (2) tilstrekkelig rensing av de samme næringsstoffene fra landbruket.

For å unngå en usystematisk og tilfeldig utbygging av kommunale renseanlegg mener vi staten må koordinere utbyggingsprosessen. Kommunene må slippe å konkurrere om kompetanse og kapasitet for å prosjektere og bygge.

I regjeringens forslag til budsjett for 2024 er det satt av 12,4 millioner kroner i tilskudd til kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av renseanlegg. Dette er langt mindre enn behovet.

Norsk Friluftsliv ber Kommunal- og forvaltningskomiteen sørge for at:

- *Staten tar et langt større ansvar for å koordinere utbyggingsprosessen av kommunale renseanlegg og øke budsjettet til dette til et nivå som står i forhold til den alvorlige situasjonen i Oslofjorden.*

Kommunenes ansvar for å følge opp fritidserklæringen

Fritidstilbud er en viktig del av barn og unges oppvekst. Deltakelse i ulike fritidsaktiviteter gir mulighet til å gjøre noe sammen med andre, være en del av et fellesskap, få nye venner, være aktive og oppleve mestring. Fritidserklæringen fastslår at alle barn og unge har rett til å delta i meningsfulle aktiviteter på fritiden, – uavhengig av kjønn og foreldrenes lommebok. Forskere har funnet tre barrierer for at dette skal realiseres:

- Økonomi: Familieøkonomi er en vesentlig faktor
- Informasjon: Det er en utfordring å nå ut med informasjon til barn og unge
- Geografiske utfordringer: Reiseavstander og tilgang til kollektivtransport og liknende

Forskningen viser at kommunene ikke arbeider målrettet mot trengende barn og unge gjennom vedtatte planer og strategier, og det er et stort forbedringspotensial. I dag finnes det en nasjonal fritidserklæring som er undertegnet av 7 departement, KS, og en rekke frivillige organisasjoner, men det er ingen krav til oppfølging av erklæringen i kommunene.

Norsk Friluftsliv ber Kommunal- og forvaltningskomiteen sørge for at:

- *Alle norske kommuner følger opp den nasjonale fritidserklæringen med en lokal erklæring, slik at alle barn og unge sikres et tilbud om å delta på en fritidsaktivitet.*